

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

SKRIVELSE
2025-04-24

Ärendenummer:
NV-09554-24

Uppdraget att revidera vägledningar för skogliga livsmiljötyper

Plan för genomförandet av uppdraget

Delredovisning av regeringsuppdrag Revidering av
vägledningar för skogliga livsmiljötyper i art- och
habitatdirektivet (KN2024/02586 m.fl.)

Innehåll

SAMMANFATTNING	3
1. REGERINGSUPPDRAGET OCH UTGÅNGSPUNKTERNA	4
1.1 Uppdraget	4
1.2 Tolkningar av uppdragets innehåll	5
1.3 Huvudsakliga leveranser	6
1.4 Avgränsningar i det fortsatta arbetet	7
1.5 Kopplingar till andra pågående och avslutade uppdrag	7
2. ORGANISATION FÖR GENOMFÖRANDET AV UPPDRAGET	10
2.1 Övergripande process	10
2.2 Projektorganisationen	10
2.3 Styrning och förankring av arbetet	12
2.4 Dialog och samverkan	12
3. KÄLLFÖRTECKNING	14

Sammanfattning

Delredovisningen beskriver hur Naturvårdsverket avser genomföra ett regeringsuppdrag i samarbete med Skogsstyrelsen och SLU, *Revidering av vägledningarna för skogliga livsmiljötyper i art- och habitatdirektivet* (KN2024/02586 m.fl.).

I uppdraget, som lämnades i regleringsbrevet för 2025, ingår att:

- 1) Revidera två nationella naturtypsvisa skogliga vägledningarna, för taiga samt för näringsrik granskog.
- 2) Göra fördjupade analyser av det ekologiska bidraget från skogsområden i det brukade skogslandskapet som inte är livsmiljötyp och utifrån dessa analyser samt baserat på de uppdaterade naturtypsvisa vägledningarna föreslå en reviderad gynnsam referensareal för alla skogliga livsmiljötyper.

Uppdraget organiseras i projektform. För att genomföra projektet och göra våra huvudsakliga projektleveranser krävs en rad olika delleranser. Delredovisningen beskriver våra huvudsakliga leveranser och några av våra delleranser.

I delredovisningen beskriver vi kortfattat några utgångspunkter för genomförandet. Våra utgångspunkter rör bland annat hur vi:

- bedömer vad som är att betrakta som en miniminivå i den svenska uttolkningen av livsmiljötyperna,
- bedömer den svenska uttolkningen jämfört med andra länder,
- bedömer påverkan på företag och näringsliv i olika lösningar,
- identifierar vilka betydande positiva eller negativa konsekvenser våra slutliga lösningar och förslag medför,
- på ett effektivt sätt koordinerar med annat pågående arbete och andra parallella processer,
- analyserar det ekologiska bidraget från områden i det brukade skogslandskapet som inte utgör livsmiljötyp,
- avser att gå tillväga i framtagandet av nya referensarealer för skogliga livsmiljötyper.

1. Regeringsuppdraget och utgångspunkterna

1.1 Uppdraget

Naturvårdsverket har, i regleringsbrevet för 2025, fått i uppdrag att:

“i samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet och Skogsstyrelsen se över de nationella naturtypsvisa vägledningarna för livsmiljötyperna västlig taiga (EU-kod 9010) och näringsrik granskog (9050) i art- och habitatdirektivets bilaga 1 så att Sveriges uttolkning av livsmiljötyperna inte bidrar till en tillämpning som går utöver miniminivån i EU-direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer och vilda djur och växter och förordning (EU) 2024/1991 om restaurering av natur. För att uppfylla detta syfte och kvalitetssäkra den svenska uttolkningen av livsmiljötyperna ska en jämförelse ske med uttolkningen av livsmiljötyperna i andra jämförbara medlemsstater. Översynen ska ta sin utgångspunkt i en myndighetsgemensam analys av dels hur nuvarande svenska naturtypsvisa vägledningar för dessa skogliga livsmiljötyper förhåller sig till aktuell version av EU:s tolkningsmanual för livsmiljötyper samt andra jämförbara medlemsstaters motsvarande vägledningar, dels hur nuvarande tillämpning av vägledningarna påverkar svenska företags konkurrenskraft med avseende på regelbörda, administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader.

I uppdraget ingår även att göra fördjupade analyser av det ekologiska bidraget från skogsområden i det brukade skogslandskap som inte är livsmiljötyp och utifrån dessa analyser samt baserat på de uppdaterade naturtypsvisa vägledningarna ta fram förslag på hur en reviderad gynnsam referensareal för skogliga livsmiljötyper skulle se ut. I analysen bör ansatsen om ekologiskt bidrag från det brukade skogslandskapet tillämpas i alla relevanta skogliga livsmiljötyper och biogeografiska regioner. Förutsättningar och antaganden som använts i ansatsen ska redovisas.”

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Klimat och näringslivsdepartementet) senast den 27 februari 2026. En delredovisning med en beskrivning av uppdragets genomförande ska lämnas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 30 april 2025.

I den här skrivelsen redovisar hur Naturvårdsverket avser genomföra regeringsuppdraget i samarbete med Skogsstyrelsen och SLU. Delredovisningen innehåller en övergripande beskrivning av projektets leveranser samt organisation. Mer detaljerad projekt- och kommunikationsplanering tas fram inom projektet, i form av en projektplan och en kommunikationsplan.

Beslut om denna redovisning har fattats av ställföreträdande generaldirektören Maria Ohlman den 24 april 2025 (NV-09554-24).

1.2 Tolkningar av uppdragets innehåll

Enligt uppdraget ska myndigheterna se till att uttolkningen av livsmiljötyperna 9010 och 9050 inte bidrar till en tillämpning som går utöver miniminivån i EU:s art- och habitatdirektiv och EU:s naturrestaureringsförordning (NRF). Utgångspunkter för genomförandet av uppdraget har Naturvårdsverket identifierat i samarbete med Skogsstyrelsen och SLU.

En central utgångspunkt för översynen av vägledningarna är en analys av hur nuvarande tillämpning av de två vägledningarna påverkar svenska företags konkurrenskraft. Vidare ska förslag på reviderade referensarealer tas fram för samtliga relevanta skogliga livsmiljöer i samtliga biogeografiska regioner. Vad vi menar med ”relevanta livsmiljöer” beskrivs i avsnitt 1.4 om avgränsningar. Förslaget till referensareal ska enligt uppdraget baseras på en fördjupad analys av det ekologiska bidraget från områden som inte är livsmiljötyp samt de uppdaterade vägledningarna. Vägledningarna är kopplade till naturrestaureringsförordningen eftersom de är i dessa som uttolkningen av vad som utgör livsmiljötyp eller inte definieras, liksom vad som är ett gott tillstånd respektive inte gott tillstånd.

Kärnan i uttolkningen av livsmiljötyperna är frågan om var den ekologiska ”ribban” ligger för att ett skogsområde ska klassas som livsmiljötyp. En ändring av uttolkningen av livsmiljötyperna kan leda till en sänkning av ribban, som kan tillåta en högre grad av mänsklig påverkan och därmed en lägre ekologisk kvalitet inom ramen för livsmiljötypsdefinitionen. En ändring kan också innebära en höjning av ribban med krav på högre ekologisk kvalitet. Hur denna ribba definieras förväntas ge effekter på kommande krav för Sverige i tillämpningen av naturrestaureringsförordningens artiklar. I uppdraget ingår att analysera om en tillämpning som inte går utöver miniminivån åstadkoms via en sänkning eller höjning av ribban för klassning till livsmiljötyp.

Hur vi inom projektet sätter ribborna kan påverka kraven enligt artikel 4 i olika riktningar, det vill säga konsekvenserna för företag, genom att i lösningarna ta mer eller mindre hänsyn till den brukade skogens bidrag till livsmiljöerna. Tar vi som exempel mer hänsyn till den brukade skogens bidrag i taiga (9010) kan krav på återskapande sänkas – men krav på restaurering till gott tillstånd och icke-försämring höjas. Vice versa om tar mindre hänsyn till den brukade skogens bidrag. Viktigt är att vi ännu inte vet vad som ger en miniminivå, relativt kostnader och annan påverkan på svenska företag.

I uppdraget ingår det att analysera vilken påverkan våra uttolkningar av naturtypsdefinitionerna för taiga och näringsrik granskog och förslag på referensareal har på företag. Exempelvis kommer vi att analysera hur våra förslag till svensk uttolkning av naturtypsdefinitionerna påverkar konkurrenskraft och företagens regelbörda. De analyser som kommer att göras av påverkan på företag kan, något förenklat, sägas ha två perspektiv. Dels handlar det om att analysera konsekvenser i enlighet med förordningen (2024:183) för konsekvensutredningar.

Dels handlar det om att i enlighet med uppdraget identifiera lösningar som inte leder till onödigt höga kostnader eller krav för företag.

I uppdraget ingår att göra jämförelser med andra relevanta länder. De länder som bedöms vara relevanta att jämföra med är Finland, Estland, Lettland och Litauen. Valet av länder följer av vilka som har livsmiljötyperna västlig taiga och näringsrik granskog. Jämförelsen ska till exempel säkerställa samstämmighet i hur andra jämförbara länder uttolkar de aktuella livsmiljötyperna. Likaså ska jämförelsen bidra med sådan kunskap att vi kan dra slutsatser om uttolkningarna, relativt andra länder, bidrar negativt till svenska företags konkurrenskraft.

Vid framtagandet av förslag på nya referensarealer för de skogliga livsmiljötyperna används metoden att räkna på bidraget från de delar av den brukade skogen som inte utgörs av livsmiljötyp. Det innebär att vi utgår från den generella metodik som användes för taiga i boreal region i regeringsuppdraget *Översyn av referensarealer för livsmiljötyper i art- och habitatdirektivet* (NV-11038-22) som redovisades 2024. Här kommer metoden att användas för samtliga relevanta skogliga livsmiljötyper och biogeografiska regioner. En skillnad i förhållande till denna tidigare redovisning kan bli att de nya tolkningarna av taiga och näringsrik granskog påverkar vilka typer av arealer inom den brukade skogen som räknas in. Detta kan ha utmaningar så till vida att analysen av bidraget från skogsområden som inte är livsmiljötyp i praktiken inte kan slutföras förrän livsmiljötypstolkningarna är uppdaterade.

1.3 Huvudsakliga leveranser

I slutredovisningen kommer följande delar ingå:

- *Analysen till grund för revideringar* av de två skogliga vägledningarna. I det ingår att redovisa hur nuvarande svenska naturtypsvisa vägledningar för aktuella skogliga livsmiljötyper förhåller sig till aktuell version av EU:s tolkningsmanual. Därtill ska vi redovisa hur nuvarande svenska naturtypsvisa vägledningar för dessa skogliga livsmiljötyper förhåller sig till andra jämförbara medlemsstaters motsvarande vägledningar.
- *Slutsatser kring hur de nationella naturtypsvisa skogliga vägledningarna för taiga och näringsrik granskog ska revideras.* Här ingår vår bedömning av de gällande och de nya vägledningarnas påverkan på svenska företag.
- *Analysen till grund för föreslagen skoglig referensareal.* I det ingår den fördjupade analysen av bidraget från områden i det brukade skogslandskap som inte är livsmiljötyp.
- *Förslag på en reviderad gynnsam referensareal för alla relevanta skogliga livsmiljötyper, som bygger på en reviderad svensk uttolkning av livsmiljötyperna för taiga och näringsrik granskog som inte går utöver miniminivån i EU-direktiv, samt på analysen av bidraget från områden som inte utgör livsmiljötyp.*

1.4 Avgränsningar i det fortsatta arbetet

Följande avgränsningar har gjorts för arbetet med uppdraget:

- Arbete pågår parallellt med att uppdatera samtliga terrestra och akvatiska naturtypsvisa vägledningarna. I detta regeringsuppdrag redovisas enbart de nya vägledningarna för taiga och näringsrik granskog. Övriga naturtypsvisa vägledningarna ingår inte i uppdraget.
- Arbetet kommer att ha fokus på de delar av de naturtypsvisa vägledningarna för taiga och näringsrik granskog som påverkar kommande arbete med naturrestaureringsförordningen. Det innebär bland annat att vanliga hot- och påverkansfaktorer samt åtgärder för bevarande, naturtypens typiska och karakteristiska arter samt gränsdragning mot andra naturtyper inte ingår i uppdragets huvudsakliga fokus.
- Referensarealer som ska redovisas inom ramen för artikel 17-rapporteringen 2025 hanteras inte inom projektet.
- Analyserna av bidraget från områden som inte är livsmiljötyp ska omfatta samtliga relevanta kombinationer av livsmiljötyper och biogeografiska regioner. Analyserna anses inte relevanta för livsmiljötyper där arealen i aktuell region vid tidpunkten för Sverige EU-inträde (år 1995) bedöms vara större än det ekologiska behovet, eftersom det då är 1995 års areal som ska redovisas som referensareal. Detta innebär bland annat att den alpina biogeografiska regionen inte omfattas av analyserna.
- I den del vi gör samhällsekonomiska konsekvenser av förslagen avgränsar vi oss till de konsekvenser som bedöms vara betydande.

1.5 Kopplingar till andra pågående och avslutade uppdrag

Regeringsuppdraget sker i en kontext av annat pågående arbete. Till exempel genomförs parallellt ett regeringsuppdrag på Naturvårdsverket att lämna förslag på en första nationell restaureringsplan i enlighet med EU-förordning om restaurering av natur. Det finns samband mellan där här uppdraget och regeringsuppdraget om förslag till nationell naturrestaureringsplan. Uppdragen har, utöver att beröra samma sakområden, överlappande intressenter och vissa överlappande samverkansbehov. Likaså har Naturvårdsverket ett pågående uppdrag om bland annat artikel 17-rapporteringen i enlighet med EU:s art- och habitatdirektiv. Arbetet med det här uppdraget kommer att samordnas med dessa två uppdrag så långt det är möjligt. Uppdragen har också samma leveransdatum.

En koppling mellan detta uppdrag och regeringsuppdraget att lämna förslag på en första nationell restaureringsplan rör uttolkningen av livsmiljötyperna och eventuella ändringar av den så kallade "ribban" (se avsnitt 1.2). Hur ribban definieras kan ge effekter i och med kommande krav för Sverige i tillämpningen av artiklarna i EU-förordning för att restaurera natur. De uttolkningar som görs av

livsmiljötyper i de skogliga vägledningarna påverkar arealen livsmiljötyper, som i sin tur har betydelse för Sveriges implementering av naturrestaureringsförordningen. Vi bedömer att det är via naturrestaureringsförordningen som effekterna på företag kommer att uppstå.

Resultaten från det här uppdraget kan bli svåra att få fram i tid för att hinna bereda dessa med våra samarbetsmyndigheter och arbeta in i förslaget till nationell restaureringsplan. Det är inte möjligt att i regeringsuppdraget om förslag till nationell restaureringsplan utgå från resultat i detta aktuella uppdrag, i dialoger eller som huvudalternativ. Våra lösningar kommer sent i processen för regeringsuppdraget om planen. Uppdraget att se över skogliga vägledningar och föreslå referensareal för skogen förutsätter en fördjupad analys av den brukade skogens bidrag till livsmiljöerna, som kommer att vara klar först under hösten 2025. Regeringsuppdraget att ta fram förslag till nationell restaureringsplan har redan påbörjat dialoger utifrån befintlig kunskap och information. De lösningar och förslag som tas fram inom detta uppdrag kommer inte att hinna förankras brett på motsvarande sätt som förslaget till plan. Förslaget till plan ska tas fram i dialog med många intressenter och likaså tas planen fram gemensamt av flera myndigheter.

De lösningar som Naturvårdsverket redovisar i detta uppdrag kan i framtiden utgöra ett alternativ för skogen, till den lösning som förslaget till plan utgår från. I uppdraget utgår vi från det ekologiska behovet, med hänsyn till reviderade vägledningar och den brukade skogens bidrag till livsmiljötyperna.

Det finns vissa beröringspunkter till regeringsuppdraget till Naturvårdsverket om artikel 17-rapporteringen för 2025, som lämnades i regleringsbrevet för 2025. I den mån det kommer göras internationella jämförelser för att kvalitetssäkra metoden för de hävdade gräsmarkerna kan en koordinering behöva ske. Vi bedömer däremot att artikel 17-rapporteringen för 2025 inte påverkar detta projekt.

Projektet kommer också att samordnas med ett av myndigheten initierat arbete om att uppdatera samtliga terrestra naturtypsvisa vägledningar. Ett syfte med denna översyn är att förtydliga uttolkningen av livsmiljötyp i god status för samtliga naturtyper. Arbetet med att se över samtliga vägledningar görs av SLU och också tillsammans med Havs- och Vattenmyndigheten, som uppdaterar de akvatiska vägledningarna. Översynen av vägledningarna för taiga och näringsrik granskog som sker inom det aktuella regeringsuppdraget kommer att koordineras med arbetet att se över övriga naturtypsvisa vägledningar.

Slutsatserna i det avslutade regeringsuppdraget om en översyn av referensarealer för livsmiljötyper i art- och habitatdirektivet som slutredovisades i mars 2024 beaktas i detta projekt. I redovisningen ingick dels skattningar av de skogliga livsmiljötypsarealerna vid Sveriges EU-inträde 1995, dels reviderade referensareal som baserades på en analys av det ekologiska behovet. Ansatsen var att bedöma den minsta tillräckliga arealen EU-livsmiljötyp som är nödvändig för att uppfylla kraven i art- och habitatdirektivet, i enlighet med definitionen av referensareal som anges i EU:s naturrestaureringsförordning. Detta tidigare uppdrag utgör ett

underlag för att till exempel avgöra för vilka livsmiljötyper det är relevant att analysera brukade skogars bidrag.

2. Organisation för genomförandet av uppdraget

2.1 Övergripande process

Uppdraget organiseras i projektform, och delas in i fyra, delvis parallella faser (se figur 1). I fas 1 sker projektplaneringen, samt initialt analysarbete och uppstart av för genomförandet tidskritiska aktiviteter. I fas 2 genomförs de analyser som krävs för att utifrån uppdraget komma fram till träffsäkra lösningar och förslag. I fas 3 görs kompletterande analyser och lösningar finjusteras. Detta för att i fas 4 kunna färdigställa och besluta om redovisningen.

Figur 1. Projektets huvudsakliga faser

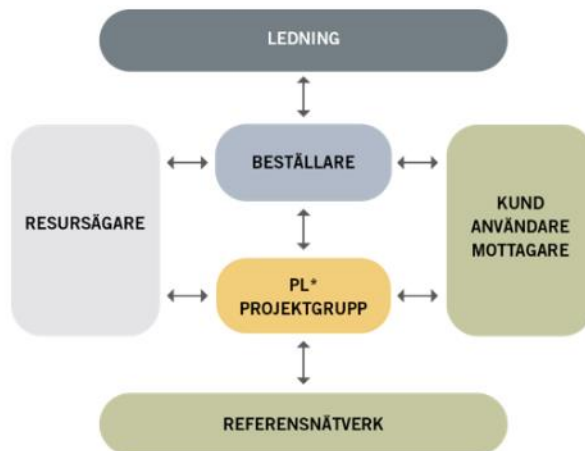

2.2 Projektorganisationen

I projektarbetsgruppen ingår utöver personer från Naturvårdsverket också olika kompetenser från Skogsstyrelsen. SLU deltar i de delar där de berörs och utifrån behovet av kontakter med specifika institutioner och funktioner vid lärosätet (till exempel SLU Artdatabanken). I tidplanen ingår regelbundna avstämmningar med kontaktpersoner vid Skogsstyrelsen och SLU för att hantera övergripande frågor.

Projektet är organiserat med beställare, styrgrupp, projektledning, projektgrupp och referensnätverk (se figur 2). Projektet har så kallade grindar för att säkerställa balans mellan resurser, kvalitet och omfattning.

Figur 2. Roller i projektorganisationen

* PL = Projektledare

Beställaren av projektet tar grindbeslut och godkänner projektets leveranser. Beställaren är i detta fall avdelningschef för Hållbarhetsavdelningen på Naturvårdsverket. Avdelningschef för Naturavdelningen är sakansvarig. Beställarombud är enhetschef för Regeringsuppdragsenheten, som också fungerar som grind och som ingår i styrgruppen som ordförande. Naturvårdsverkets generaldirektör beslutar slutleveransen av regeringsuppdrag.

Styrgruppen ansvarar för helheten i projektet. Styrgruppens medlemmar är resursägare och är bland annat valda utifrån sakkunskap. Styrgruppen ser till att projektet har rätt förutsättningar och stödjer arbetet i strategiska vägval. I styrgruppen finns kompetens och resursägare som sträcker sig över områdena naturvård, livsmiljöer, ekosystem, skogsbruk, samhällsekonomi samt projektledning/regeringsuppdrag.

Projektledare leder projektgruppens arbete och har ansvar för att projektet drivs effektivt i rätt riktning och att leveranser genomförs. I detta arbete disponerar projektledaren de resurser som tilldelats projektet. Projektledaren ansvarar till exempel för att uppmärksamma leveransansvariga, beställare, resursägare och styrgrupp om avvikelser. Projektledningen består av resurser från Regeringsuppdragsenheten på Naturvårdsverket.

Projektmedarbetare ingår i projektgruppen. Projektmedarbetare bidrar aktivt i projektarbetet, ansvarar för att medskapa projektresultat och tar del av projektets syfte, effektmål och leveransmål.

Projektgruppen, där projektmedarbetarna ingår, genomför analyserna som krävs inom projektet. Uppdraget kräver ett antal nyckelkompetenser för genomförandet. Omfattningen av kompetensernas deltagande specificeras i en projektplan.

Resursägare, som ofta är både linjechefer och ansvarig för en enhets leverans till ett projekt, ska se till att den leverans och de personresurser som utlovats frigörs enligt överenskommelse samt att det avspeglas i enhetens verksamhetsplan.

Referensnätverket är ingen formell grupp utan består av individer och grupper som på olika sätt stödjer projektet. I referensnätverket ingår bland annat kompetenser från SLU, som stöttar projektet med specialistkompetens.

Kunden eller mottagaren är i detta fall främst Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).

2.3 Styrning och förankring av arbetet

Uppdraget är lämnat till Naturvårdsverket som ska genomföra uppdraget i samarbete med Skogsstyrelsen och SLU. Naturvårdsverket leder arbetet och beslutar om redovisningen av uppdraget. I planeringen av arbetet ingår samtidigt löpande förankring med Skogsstyrelsen och SLU.

Uppdraget genomförs i form av ett projekt för att kunna organisera en tillfällig styrning och organisation. Till projektet finns en styrgrupp, med enhetschefer från Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, där Skogsstyrelsens enhetschef är adjungerad. Förankring med SLU sker via kontaktpersoner på SLU.

Projektet har under uppstartsfasen planerat för myndighetsgemensamt arbete samt för att leveranser och resultat ska kunna förankras löpande under uppdragstiden. Regelbundna avstämningar sker parallellt med styrgrupps- och projektgruppsarbetet med berörda ledningsnivåer och enheter på respektive myndighet.

2.4 Dialog och samverkan

Till projektplaneringen kopplas en intressentanalys samt en kommunikationsplan, som syftar till att omhänderta behovet av både intern och extern kommunikation. Eftersom det finns överlapp med andra pågående regeringsuppdrag krävs samordning för att uppnå en effektiv dialog både för projekten och för intressenterna.

Flera samhällsaktörer, såsom företrädare för skogsnäringen och för naturvården, har uttryckt intresse för tolkningen av en miniminivå och för utformningen av de skogliga referensarealerna. Dialog med olika samhällsaktörer avgränsas till vad som bedöms som nödvändigt för att genomföra uppdraget. Vi har som avsikt att nyttja befintliga kanaler för att informera om uppdraget och för att konsultera intressenter. Vi behöver hämta in perspektiv och erfarenheter hos samhällsaktörer men samtidigt planera dialog så att deras och myndigheternas resurser hanteras effektivt. Projektet avser att genomföra insatser under våren respektive hösten för att lyssna in hur bland annat näringslivet bedömer att de kan komma att påverkas. Eftersom omfattande dialog sker inom regeringsuppdraget att ta fram ett förslag till naturrestaureringsplan behöver detta uppdrag planeras så att dialog- och kommunikationsinsatser bedrivs samordnat.

För genomförandet av uppdraget krävs framför allt samarbete mellan berörda förvaltningsmyndigheter (främst Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen) och

akademin (främst SLU). Samarbetet med SLU syftar till att säkerställa vetenskaplighet och till att identifiera hur data och inventeringar påverkar de lösningar som är möjliga att föreslå. SLU är också involverade i arbetet med naturtypsvisa vägledning.

3. Källförteckning

Naturvårdsverket (2024). *Översyn av referensarealer för livsmiljötyper i art- och habitatdirektivet*. Redovisning av regeringsuppdrag. NV-11038-22. Uppdraget redovisades tillsammans med Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk och Havs- och vattenmyndigheten.